

Droneworld: η εποχή των κηφώνων

Πριν δύο μήνες περίπου προβλήθηκαν στα δελτία των 20:30 και στα διεθνή Μέσα [πλάνα από την βομβαρδισμένη και εγκαταλελειμμένη Συρία](#). Οι εικόνες αυτές τραβήχτηκαν και μεταδόθηκαν από μια κάμερα που ήταν τοποθετημένη πάνω σε ένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος (UAV), γνωστότερου ως drone. Πριν λίγες ημέρες είδα πρώτη φορά drone στο κέντρο της Αθήνας. Στην παρέλαση πάλι, της 25ης Μαρτίου τα drones του στρατού έκαναν επίσημα την πρώτη τους εμφάνιση στο ελληνικό κοινό.

...Καλώς ήρθατε στην εποχή των drones...

Τα drones, που στην κυριολεξία σημαίνουν κηφώνες, είναι αρκετά δημοφιλή εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Αρκεί κάποιος να

αναλογιστεί ότι από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 τα βλέπουμε σε ταινίες επιστημονικής φαντασίας, ενώ δεν είναι λίγες και οι [τηλεοπτικές σειρές](#) και τα [animation](#) που τα προβάλλουν, εξοικειώνοντας και απενοχοποιώντας τους τηλεθεατές με την ύπαρξη και τη χρήση τους.

Η παρουσία τους ωστόσο δε μένει μόνο στις οθόνες, καθώς τα drones έχουν πολλές χρήσεις. [Η Amazon θέλει να αποστέλλει βιβλία με drones, στην Αυστραλία τα χρησιμοποιούν για να εντοπίζουν τους καρχαρίες, η Google μέχρι το 2017 θέλει να μεταφέρει τα εμπορεύματα της με drones \(1\), στην Τεχεράνη μεταφέρουν φορτία μεθαμφεταμίνης, ενώ στην Β. Ντακότα ψηφίστηκε νόμος όπου η αστυνομία θα διαθέτει drones εξοπλισμένα με οπλισμό όπως: τείζερ, λαστιχένιες σφαίρες, δακρυγόνα κ.α. \(2\). Η χρήση τους, πάλι, για στρατιωτικούς σκοπούς είναι ακόμα μεγαλύτερη \(3\). Η μεγάλη διάδοση της χρήσης των UAV έχει σήμερα δημιουργήσει τεράστια βιομηχανία, η οποία όπως είναι αναμενόμενο, προκαλεί αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο \(4\).](#)

Στην Ελλάδα (5) πάλι, σύμφωνα με δημοσιεύματα, οι κυβερνήσεις (τόσο ΝΔ-ΠΑΣΟΚ όσο Σύριζα-ΑΝΕΛ) συζητάνε την αγορά drones και για άλλες χρήσεις- εκτός δηλαδή από μαχητικά μη επανδρωμένα αεροσκάφη που κατέχει ήδη ο στρατός- σκέφτονται να ενισχύσουν τον εξοπλισμό τους με drones για την επιτήρηση των συνόρων, για συλλογή δεδομένων, για παρακολούθηση διαδηλώσεων κ.α. (6). Σε παράλληλους χρόνους, [η αμερικάνικη κυβέρνηση επιμένει ώστε το ελληνικό έδαφος να αποτελέσει πεδίο για στάθμευση των αμερικάνικων drones](#). Αίτημα το οποίο ακόμα εκκρεμεί.

Πολλά είναι τα ερωτήματα που αναπτύσσονται σε σχέση με τη διάδοση των drones, τόσο δεοντολογικά, όσο και νομικά. Αρκεί κάποιος να σκεφτεί ότι τα μαχητικά drones χρησιμοποιούνται στις σύγχρονες πολεμικές συγκρούσεις για να εντοπίζουν και να πλήττουν στόχους σε τοποθεσίες που θεωρούνται ριψοκίνδυνες ή απρόσβατες. Η μυστική χρήση τους από την αμερικάνικη κυβέρνηση και το στρατιωτικό της μηχανισμό έχει προκαλέσει αμφιλεγόμενες αντιδράσεις, καθώς σύμφωνα με δημοσιεύσεις παραβιάζει διεθνείς

συνθήκες ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Τι συμβαίνει με τα drones;

Σύμφωνα με το [Bureau of Investigative Journalism](#) (Γραφείο Ερευνητικής Δημοσιογραφίας), από το 2002 η αμερικάνικη κυβέρνηση έχει σκοτώσει περισσότερους από 4.000 στρατιώτες και άμαχους πολίτες στο Αφγανιστάν, το Πακιστάν, τη Σομαλία και την Υεμένη (7).

Οι αποκαλύψεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την άμεση διεξαγωγή έρευνας από το Κογκρέσο, καθώς η κυβέρνηση Ομπάμα κρατούσε μυστική την πληροφορία, ενώ παράλληλα διατηρούσε απόρρητες τις ταυτότητες των ανθρώπων που σκοτώθηκαν από τη χρήση μαχητικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών.

Η ιστοσελίδα [The Intercept](#), που επικεντρώνεται στις κατασκοπευτικές δραστηριότητες της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφάλειας (NSA), δημοσίευσε απόρρητα έγγραφα με τίτλο "[The Drone Papers](#)" όπου αποκάλυψε ότι πολλοί άνθρωποι σκοτώθηκαν από τη χρήση μαχητικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών. Σύμφωνα με τα έγγραφα, η κυβέρνηση Obama πραγματοποίησε βομβαρδισμούς -παρά τις πληροφορίες που είχαν ότι, προκαλούσαν το θάνατο σε άμαχο

πληθυσμό- συνεχίζοντας έτσι την πολιτική στρατηγική που είχε ξεκινήσει ο G. W. Bush, αντιμετωπίζοντας τον κόσμο ως πεδίο μάχης (8).

Λίγη ιστορία...

Ήταν πριν 14 χρόνια, στις 4 Φεβρουαρίου του 2002, όταν η CIA χρησιμοποίησε για πρώτη φορά ένα μη επανδρωμένο αεροσκάφος τύπου: Predator (9), με στόχο τη δολοφονία ενός ανθρώπου. Ο στόχος βρισκόταν στην επαρχία Paktia, στο Αφγανιστάν, κοντά στην πόλη Khost. Ο επιδιωκόμενος στόχος ήταν ο Osama Bin Laden, ή τουλάχιστον κάποιος υπάλληλος της CIA είχε σκεφτεί ότι με τη χρήση μη επανδρωμένων αεροσκαφών θα ήταν πιο εύκολη η δολοφονία του. Λίγο μετά το περιστατικό και την αποτυχία της

προσπάθειας, ο Donald Rumsfeld -Υπουργός Άμυνας της κυβέρνησης Bush- εξήγησε ότι “ Η εν λόγω ενέργεια έλαβε χώρα με στόχο την καταστροφή ενός εργοστασίου παραγωγής πυραύλων”. Το περιστατικό συνέβη όταν ο στρατός -για ένα μικρό χρονικό διάστημα- βοήθωσε το πρόγραμμα της CIA. Σύμφωνα με δημοσιογράφους και μετά από συνεντεύξεις με κατοίκους της περιοχής που βομβάρδισε η αμερικάνικη κυβέρνηση, έγινε γνωστό πως οι νεκροί ήταν άμαχοι, οι περισσότεροι εκ των οποίων ήταν συλλέκτες μεταλλικών απορριμάτων. Κάπως έτσι ξεκίνησε -να γίνεται γνωστή- η ιστορία της χρήσης των drones.

Γράφει ο Mark Mazzetti, στο βιβλίο του ‘The Way of the Knife’. “Είναι σπάνια η τεχνολογία που μπορεί να αλλάξει το πρόσωπο του πολέμου. Στο πρώτο μισό του περασμένου αιώνα τα τανκς και τα αεροπλάνα μεταμόρφωσαν τον τρόπο που ο κόσμος διεξήγαγε τους πολέμους του. Στα πενήντα χρόνια που ακολούθησαν κυριάρχησαν οι πυρηνικές κεφαλές και τα ICBMs, όπλα τρομακτικής δύναμης που έδωσαν ζωή σε νέα δόγματα ώστε να αποθαρρύνουν τα κράτη από το να τα χρησιμοποιήσουν. Η έλευση των μαχητικών drones απείλησε αυτή τη λογική: Ο πόλεμος πλέον είναι πολύ πιο εύκολος γιατί φαίνεται ελεύθερος από ρίσκο. Ο πήχης του πολέμου έχει κατέβει, η τηλεκατευθυνόμενη εποχή έχει ξεκινήσει και τα drones που σκοτώνουν έγιναν αντικείμενο γοητείας μέσα στη CIA” (2012:100)

Η σκέψη για την κατασκευή μαχητικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών ξεκινάει ακριβώς από αυτό που περιγράφει ο Mazzetti, για έναν πόλεμο χωρίς ρίσκο. Όταν λίγο πριν τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισε να απασχολεί στρατιωτικούς, ερευνητές και επιστήμονες το πώς θα διεξάγουν πολέμους χωρίς να σκοτώνεται το ανθρώπινο δυναμικό τους (10).

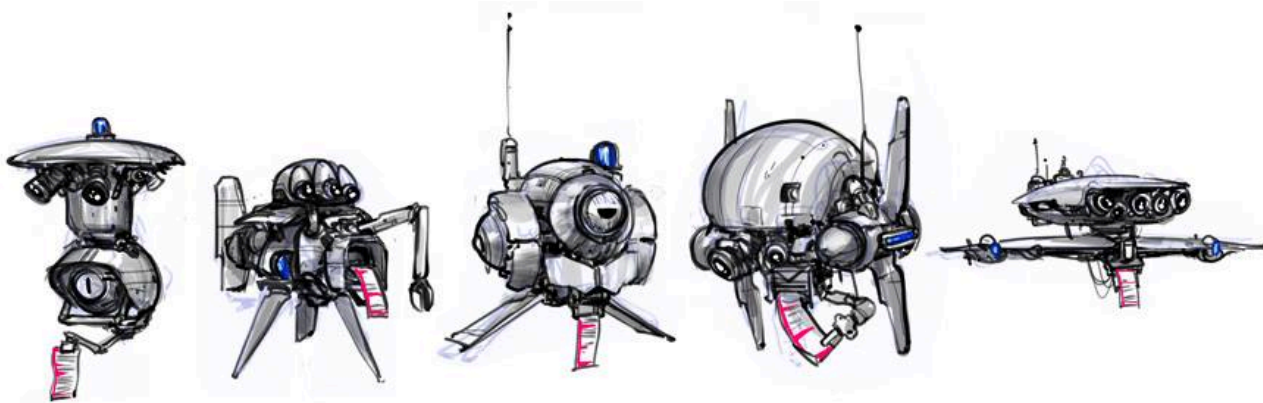
(...) στο Πακιστάν, οι έφηβοι έχουν δημιουργήσει τη δική τους αργκό και αντί να λένε “Fuck you” και “άντε γαμήσου”, όπως λένε οι περισσότεροι έφηβοι του πλανήτη, λένε “I hope you get droned”.

Η ιστορία όμως των μαχητικών μη επανδρωμένων αεροσκαφών δεν έχει να κάνει μόνο με την ιστορική κατασκευή τους αλλά αποτελεί και μια ιστορία γεωγραφίας. Από τις ζούγκλες του Βιετνάμ μέχρι τα βουνά του Πακιστάν, οι άνθρωποι ξέρουν και ξεχωρίζουν τα drones από τον ήχο τους. Για παράδειγμα, στο Πακιστάν, οι έφηβοι έχουν δημιουργήσει τη δική τους αργκό και αντί να λένε “Fuck you” και “άντε γαμήσου”, όπως λένε οι περισσότεροι έφηβοι του πλανήτη, λένε “I hope you get droned”, “ελπίζω να σε βρει το drone”. Έτσι τα drones έχουν μετατραπεί σε οιονεί βρισιές, οι οποίες κυριαρχούν τη ζωή τους ως ένα αντικειμενικό γεγονός που τους σκοτώνει ενώ την ίδια στιγμή το εύχονται σε φίλους.

Ντρονοποίηση;

Δανειζόμενοι τον όρο “ντρονοποίηση” από τον [Grégoire Chamayou](#), φαίνεται τελικά ότι το να γράφει κάποιος για τα drones είναι σαν προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει τον τρόπο με τον οποίο η δυστοπία και το φαντασιακό αποτελούν κομμάτι της εν λόγω πραγματικότητας.

Για παράδειγμα, ο χρήστης ενός μαχητικού drone κατέχει μια κυρίαρχη εξουσία που όταν χρησιμοποιήσει βία, ρίχνοντας ένα πύραυλο στον στόχο που έχει εντολή, ο ίδιος ο χρήστης έχει μια απόσταση από το συμβάν, σαν να παίζει video game, την ίδια στιγμή όμως ο ίδιος βρίσκεται σε μια μόνιμη ασφάλεια και ασυλία από το αντικείμενο της επίθεσης του.

Από την άλλη, τα μη μαχητικά drones αποτελούν εργαλεία για την

καλύτερη εξυπηρέτηση και προστασία των πολιτών. Από πότε όμως η τεχνολογία, όπως το Διαδίκτυο, τα κοινωνικά δίκτυα, οι CCTV cameras και τα drones, θεωρούνται ουδέτερα, χωρίς σκοπό και συμφέρον; Στην προσπάθεια της ανάλυσης των drones, θα πρέπει αρχικά να παραδεχτούμε ότι η τεχνολογία άρα και τα drones αποτελούν συνέχεια της κυρίαρχης τάξης και του συστήματος. Είναι εργαλεία μιας θεσμοθετημένης εξουσίας που στόχος τους δεν είναι απλά να υπηρετούν τις ανάγκες και τις επιθυμίες των ανθρώπων αλλά μάλλον περισσότερο να επεκτείνουν τον έλεγχο των εκάστοτε κυβερνήσεων. Μήπως τελικά, τα drones έχουν μετατραπεί σε εργαλεία επιτήρησης και ελέγχου, αντικαθιστώντας το σύγχρονο [Panopticon του Bentham](#); Πόσα drones άραγε θα χρησιμοποιηθούν στο σύντομο μέλλον μετά τα συμβάντα σε Γαλλία και Βέλγιο; Πόσα drones θα τεθούν σε χρήση για την καλύτερη φύλαξη των συνόρων για τις προσφυγικές ροές, στο όνομα μιας νέας μορφής ασφάλειας;

Τα παραπάνω ερωτήματα δεν αφορούν την προστασία των προσωπικών μας δεδομένων ενάντια στην ασφάλεια που ισχυρίζονται ότι μας παρέχουν αλλά της ελευθερίας μας ενάντια στον έλεγχο.

Φαίνεται λοιπόν σαν να οδεύουμε προς έναν κόσμο σαν αυτόν που περιγράφει ο Mike Davis όπου : “Ο πραγματικός έλεγχος πάνω στις κινήσεις των ανθρώπων δεν έχει τόση ανάγκη από τα τείχη (σύνορα), όσο έχει την τεχνολογία. Αυτή είναι και η σφαίρα προς τη δημιουργία μιας κοινωνίας ολοκληρωτικού ελέγχου”, μιας κοινωνίας που όλοι εποπτεύουμε, καταπιέζουμε και επιτηρούμε.

Παραπομπές:

(1) Το πρόγραμμα της Google ονομάζεται Project Wing έχει ήδη ξεκινήσει τις δοκιμαστικές πτήσεις ενώ πριν κάποιους μήνες έκανε το γύρο του Διαδικτύου ένα βίντεο με μια δοκιμαστική πτήση. Δείτε [εδώ:](#)

<http://www.digitaltrends.com/cool-tech/watch-googles-new-project-wing-drone-deliver-a-package/>

(2) Η American Civil Liberties Union (ACLU), επισήμανε ότι η

απόφαση είναι επικίνδυνη διότι η χρήση τέτοιων μέσων θα καταστήσει ευκολότερη τη χρήση βίας εξ αποστάσεως από την αστυνομία. Τα μη θανατηφόρα όπλα σκοτώνουν και αυτά. Σύμφωνα με τον ιστότοπο killedbypolice.net, τουλάχιστον 779 άνθρωποι έχουν σκοτωθεί από την αστυνομία στις ΗΠΑ μέχρι στιγμής μέσα στο 2015.

(3) Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση του Διεθνούς Ινστιτούτου Στρατηγικών Μελετών (IISS), η χρήση των μη επανδρωμένων αεροσκαφών (drones) για στρατιωτικούς ή άλλους σκοπούς θα είναι πολύ μεγαλύτερη στο μέλλον εξαιτίας της μείωσης του μεγέθους και του κόστους τους.
<https://www.iiss.org/en/about%20us/press%20room/press/archive/2014-9797/february-262d/use-of-drones-7b1b>

(4) Για παράδειγμα η British Aerospace έχει μετοχές για την κατασκευή μη επανδρωμένων αεροσκαφών στις περισσότερες αγορές όπως το Ισραήλ, Νότια Αφρική, Γερμανία και Σουηδία.

(5) Τι ισχύει στην Ελλάδα και τι αξίζει να γνωρίζετε;
<http://www.pttl.gr/drones-rules-in-greece-00527/>

(6) Η Ελλάδα στο Ισραήλ για να ψωνίσει drones που έχουν “δοκιμαστεί” στη Γάζα
<http://www.thepressproject.gr/article/69610/I-Ellada-sto-Israil-gia-na-psonisei-drones-pou-exoun-dokimastei-sti-Gaza>

(7) Get the data: Drone wars:
<https://www.thebureauinvestigates.com/category/projects/drones/drones-graphs/>

(8) Από το 2012 ο James Bradley με τη χρήση εργαλείων εικόνας και πληροφορίας που διατίθενται δημόσια από το Bureau of Investigative Journalism και το Google Satellite View ανεβάζει εικόνες από επιθέσεις αμερικάνικων drones στο λογαριασμό “Dronestagram”. Η κάθε ανάρτηση είναι συνοδευόμενη από ημερομηνία, τοποθεσία και σύντομη περιγραφή του συμβάντος, αναμεταδίδεται σε άλλα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

(9) Το σύστημα Predator σχεδιάστηκε για το Υπουργείο Άμυνας με σκοπό να κατέχει κάθε πληροφορία, να μπορεί να παρακολουθεί και να επιτηρεί σε συνδυασμό με την ικανότητα να μπορεί να σκοτώνει σε περίπτωση πολέμου. Η κατασκευή του άρχισε να πραγματοποιείται τη δεκαετία του 1980. Η επιλογή του ονόματος

έχει αναφορές από την ταινία επιστημονικής φαντασίας με πρωταγωνιστή τον Arnold Schwarzenegger, όπου τα τα ρομπότ αιωρούνται στον ουρανό με στόχο να σκοτώσουν ανθρώπους.

(10) Η Ιστορία των Drones:
<https://understandingempire.wordpress.com/2-0-a-brief-history-of-u-s-drones/>